

ШИТА, ИНИШЪ НИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 15.

ЛѢНІ, 12. АПРІЛІЕ

1848.

Че воіеск ротъніи трансилвані?

(Джкѣйере.)

Дела 1791 пълъ ла 1815 зиле реле, ръсвоіоасе. Де ши патріа поастръ пѣ фѣ кълкатъ де дѣштані, еа тотъш сѣфері дѣмпрезвѣ къ алтеле дѣнд контривъдїи ши алте ажѣторинге, остъшїме пѣмърѣсѣ, апої пентрѣ тѣте дѣши лѣбъ рѣсплатъ къ о девалваціе дѣфрїкошатъ, де къреї асеменеа сѣ ферїаскъ Dзеї ши пе гѣвернїѣ ши пе попѣрѣ, каре атъчї пѣмаї мѣртѣрарѣ, іар акѣм ар пѣши маї департе. Дела 1815 дѣкѣче полїтіка лѣї Меттернїх алиатъ къ іесвїтісѣмѣ, ал кърѣї дѣвѣдѣчеї ши апоі столі рѣмъсесерѣ пѣмърошї дѣ патрїѣ дѣкѣ дела мѣрѣеа лѣї Іосїф II., шїѣ адѣче зп сомп профѣнд песте тѣте паціїле, іар дакъ врезна се дешепта, дѣ шїа къпта къ къте зп флѣер ферѣмъкъторїѣ ка іар сѣ о адѣрѣмъ. Кѣ ротъніи ера тотдеазпа рола чеа маї зшѣрѣ; пентрѣкъ дѣпѣ че рївалїтатеа дѣнѣре еї ши дѣнѣре челелалте треї пації domnice дїн веакѣрї, стѣнд пѣрѣреа тѣте треї асѣпра зпеїа, апої полїтіка маї скѣтеа окїї ши къ къте треї патрѣ ротъні, пе карїї пѣлѣа ла рангѣрї, атѣт пентрѣ ка прїп еї сѣ дїе дѣ амѣрїе пе ротъні, кът ши ка еѣ спѣрїе пе челелалте треї попѣрѣ констїтѣціонале. Дѣнѣре ачестеа

маї тоате шкоалеле трансилване ера органисате ашеа, дѣкѣт о сѣмъ де професорї ігнорандї, парте маре кълѣгѣрї пропѣеа дѣвѣдѣтѣреле пѣмаї къ мѣсѣра ши къ зп метод, каре де о парте пѣ лѣса нїчї зп фѣрѣпт реал, посїтїв дѣ зрѣма са, де алта дѣсѣ продѣчеа зп фѣтм, о стѣнїдѣ мѣндрїе школастїѣ, де а се дїне чїнева къ атѣт маї дѣвѣдат, къ кът пердѣ маї мѣлїї апї прїп шкоале. Пѣлѣ кътрѣ а. 1830 ведеаї дѣ класеле нормале ши дїмѣнасіале жѣнї мѣстечошї дѣ врѣстѣ де 18—24 апї, кънд чеї де врѣста лор дѣ алте цѣрї авсолвїсерѣ класеле академїче ши пѣшїсерѣ ла къте зп пост пѣвлїк. Дѣнѣтрѣачеа дерегѣторїїле пѣвлїче пе ла пої се дѣмплѣ къ стрѣнї, карїї маї тѣрѣзїор пе вѣтеа пїпер сѣпт нас, пе стрїга зршї, можїчї, варварї. Де ачї вїне, къ дѣ Трансїлванїа ши дѣ Бѣгарїа маї дѣнѣлѣпѣщї пе тоате злїдеге атѣта педантерїе, атѣта дѣвѣдѣтѣрѣ вагѣ, сеакѣ, лїпсїтѣ де прїнчїпїе кондѣкътѣре, атѣдї іѣрїшїї карїї пѣ къпоск каре е скопѣла стателѣї, атѣдї паціїоналїшїї, карїї пѣшї къпоск лїмѣва паціїоналѣ, атѣдї преодї, карїї прїчен нїмїк дїн евангелїе; де ачї кърѣе, дїн ачеа аѣзрїсїтѣ сїстемѣ, іар пѣ дїн вїна поастрѣ, къ ши пої ротъніи асѣзїї конпешїдї де grandїоаселе евенїмїнте дѣм дїн мѣнї ши дїн пїчоаре,

voim a porni, пѣ шим диктърѣ, череш ші пѣ шим че, скърт пѣдим ка ші навигторіѣ фъръ компас. Ачеаста пѣ е вина нѣстрѣ фраділор, съ стеа пѣказѣл пострѣ ка шп тѣпте пе къдетѣ ачелора, каріи пѣпѣ ла 1832 оприсерѣ дѣвѣдарае історіеі зѣниверсале ші а тѣтѣрор шіинделор посітѣве дѣ Блаж, каріи шкоалеле челалалте, пе ла каре маі дѣвѣдам ші поі, ле дѣпласерѣ кѣ педанці, лепенші, ігноранді, стрікаді. *)

Дѣшні зѣгѣрїи кѣ тоатѣ трѣфіѣ лор, кѣ тоате фаміліїле лор авѣте ші арістократиче, кѣ тоатѣ дѣвѣдѣтѣра ші кѣльторіїле лор дѣ цѣрї стрѣїне рекѣлоск ші тѣртѣресек кѣ наівітате, кѣ еї ла челе че кѣшїгарѣ, пѣ ера прегѣтїді, чї кѣ ле кѣзѣ порѣтѣвѣл фрїпт дѣ гѣрѣ. Еї адїкѣ де ші віса зїѣа ноаптеа де іndependenѣ кѣ міністерїѣ пропрїѣ, скопѣл дѣсѣ дѣ ведеа фѣарте депѣртат ші пѣтїнда де ал ажѣнѣ пѣмаї дѣшн ані.

Пентрѣ пої рошѣнїи че фѣкѣ тїмпѣл пресент? Ачеаста пе фѣ а доа дѣтреваре. — Рѣспѣнсѣл дѣпѣ а теа опїнїѣне се пѣте да маї зшор прїѣ анализарае челор 12 пѣтѣрї, прїміте ші проклатате дѣ Бѣгарїѣ, каре стрѣвѣтѣрѣ пѣпѣ ла челе маї дїѣ зрѣтѣ класе але локвїторїлор, ші пе каре пѣ е пѣтере оменѣаскѣ, барѣа съ ле маї ретрагѣ, пентрѣ кѣ nescit vox missa

*) Стѣденці дїѣ Пѣща маї дѣзѣнѣзї протестарѣ асѣпра челор маї тѣлї дїѣ профѣсорїи зѣнверсітѣдїи ші претїнсерѣ а се скѣте дїѣ постѣрїле лор. Асѣменеа чеѣа се фѣрѣе ші дѣ Блаж, каре се адеверї ші кѣ петїціѣнеа де дѣзѣнѣзї а стѣденцілор, пе карѣа дѣсѣ лїѣ сѣдѣрѣтарѣ; еї дѣсѣ де тѣнїе о тїпѣрїрѣ дѣ Erd. H.

reverti. Ачеле пѣтѣрї сѣпт о есенціѣ а дрепѣлѣ фїлософїк ші політїк; еле, афарѣ де чел дїѣ зрѣтѣ сѣпт тот атѣтеа аксіѣме асѣпра кѣрѣра пѣ маї дѣкапе діспѣтѣ, орї ла че попор ле веї аплика. Прїпзїселе пѣтѣрї се сѣфѣртарѣ тоате прївїлеціѣрїле варваре, тїране ші асѣпрїтоаре. Іар кѣткѣ ачелеаш, орї се ва зні орї пѣ, Трансїлѣванїѣ кѣ Бѣгарїѣ, се вор реалїса ші ла пої дѣтокта, де ачеаста се вор маї дѣдої пѣмаї бѣїадїи, кѣт ші ачеї соѣолї, карїи дїѣ тѣшѣноїеле лор пѣ есѣ нїчї одатѣ, чї сокот кѣ кѣ кѣт скѣрѣтѣ еї, вор пѣте спарѣде ші рѣстѣрна тѣвдїи.

Сѣ репедїѣм челе 12 пѣтѣрї, пентрѣ кѣ се паре кѣ тѣлї дїѣ пої ле зїтарѣ.

1) Лїбертатеа тїпарїѣлѣ. Лїбертатеа ворвїрїи ші а скрїерїи есте атѣт де патѣралѣ, прекѣт есте тѣлкарѣа, бѣтѣра, сомѣл ші тоате алте трѣвїнѣде фїрещї. Пѣпѣ акѣта, де ші чѣпсѣра ѣоастрѣ дѣ ачесте дѣѣ патрїе констїтѣціѣнале ера тѣлт маї лїбералѣ дѣкѣт дѣ челелалте провїндїи австрїаче, тотѣш пе фїїндѣдї ертат а скрїе тотѣавна фѣрѣ таскѣ, фѣрѣ комплїмент, де тѣлте орї се череа ані, пѣпѣ съ лѣтѣрѣдї о ідеѣ практикѣ. Зѣде пѣнем гревѣтѣдїле че дѣтїмпїнаї ла дескїдѣреа врезнеї тїпографїи, ла фѣндарае жѣрналелор, де каре деспѣотїсѣл арѣ фрїкѣ тѣлт маї таре ка де ѣїѣпете. Дѣчї авѣнд лїбертатеа тїпарїѣлѣ патрїѣ дѣтреагѣ, зрѣтеагѣ съ о авѣт ші пої, дакѣ „егалїтатеа“ пѣ есте съ рѣтѣлѣ тїѣчѣлѣ.

2) Міністерїѣ респѣнсѣвїл. Ачѣастѣ респѣнсѣвїлїтате гарантїѣт прїѣ леці каре вор дефїце ші пѣдепсе атѣсѣрате вїпелор, се ва дѣтїнде фїреще дѣ жѣс ла консіліарї ші ла тодї офїціалїї, дѣкѣт рошѣлѣ ка ші алте попѣрѣ, пѣ ва маї фї

сіліт а пѣрта жѣдектѣді кѣте 50—60 ані пентрѣ меѣзінеде сале, пентрѣ авереа ші сѣдоареа са. Респонсабілітатеа знітѣ кѣ лібертатеа тіпаріѣлѣ, ва фі пѣрѣреа спаіта деспотісѣлѣ.

3) Діетѣ апѣалѣ. Фііндкѣ адеце-реа депѣтаділор еі се ва фаче дін попорѣл дитрег, іар пѣзѣмаі дін класеле ші падііле прівілеціате, зрѣеазѣ кѣ віна ва кѣдеа пѣзѣмаі асѣпра ротѣлѣлѣ, дакѣ ел дн таі тѣлте дінѣтѣрі пѣ ва пѣтѣ продѣте дін тіжлокѣл сѣѣ кандидаді, каріі алені фіінд сѣ апере дн діетѣ пѣзѣмаі інтересѣл котѣн ал патріеі, чі тотодатѣ ші чел партікѣлар ал падіеі сале пѣлѣ атѣнчі, пѣлѣ кѣнд челелалте падіі днкѣ се вор ліні де інтересе націонале дн парте. Дн сѣ ші акѣта дін атѣтеа тіі де новілі ротѣні се афлѣ зп фрѣмос пѣшѣр де іѣрїшї, каріі ар пѣтѣ пѣші ла тіжлок ка кандидаді ла депѣтѣдіе діеталѣ.

4) Егалітате чівілѣ ші релєціосѣ. Ачест пѣлѣт сфартѣ тоате формеле рѣмасе дін веакѣл варѣар, комплаѣ — дн thesī — тоатѣ діѣерїнда днтрѣ прівілеціаді ші апѣсаді, щерѣе рідікѣла пѣміре де релєці „речепте“ (recipio, ка ші кѣм леаі фі лѣат дін злїдѣ!), дескїде шкѣле тѣтѣрор котѣнітѣділор де орї че націоналітате депетїкѣ, дѣ лефі епіскопїлор ші клерѣрїлор, саѣ депеагѣ ла тоді днтокѣта.

5) Гардѣ націоналѣ. Ротѣлѣл каре днвіет фіінд п'ар прїмі арме, пѣзѣмаі е продѣторїѣл ал аверїі ші фамїліеі сале, чі ші зп стѣпїд, пѣлѣл, каре пѣ щїе кѣ де кѣнд е лѣтеа, знде фѣ щїїнда ші арта аколо фѣ ші пѣтереа ші домпїа. Дн окїі пощрїі де азї днколо тоді карїі се фереск де арме, вор фі саѣ іепѣрї фрїкоші,

саѣ пѣлѣлї, саѣ продѣторї, карїі ар врѣ ка пѣлѣлѣл стрѣлѣлѣск сѣ віе ла тѣні стрѣлѣне. Одатѣ армеле се кѣлѣдеа дела попорѣ; акѣта не днвіе кѣ еле, соволїі дн сѣл пѣ ават сѣ пѣ ле прїмім. Еї, ваї де еї пѣ вѣд пїчі пѣл' ла пас. Орї кѣ патріа дн кареа скѣрѣташі тѣ ші тоате деперадііле тале дін веакѣрї, пѣ есте а та? Нѣ те вінде пѣлѣлѣ.

6) Пѣртареа котѣлѣ а грѣлѣтѣділор. Ачї е де прїкос орї че еспїлїаціе. Ної vom авѣ окї аѣерї, ка пѣ венїторїѣл пїміні сѣ пѣ скапе де ачѣаста.

7) Днчетареа репортѣрїлор зрварїале. Тѣте днчеркѣрїле де а регѣла стареа іоваділор фѣсерѣ пѣлѣл акѣм де шерте, іар зрварїл дін зрѣл е о стерпїтѣрѣ тікѣлѣсѣ, кареа пїчі одатѣ пѣ сѣр фі пѣтѣт реалїса фѣрѣ чел таі днведерат перїкѣл. Днтрѣпареа рѣлѣлїцелор де мошїі іовѣлѣщї кѣ алодіалѣл пропрїетарїлор ар фі зп фѣрт ші рѣпїчѣне пѣлѣлѣ. Дескѣлѣлѣрареа прїн стат е о тілѣ кѣтрѣ пропрїетарї, кареа ва днкѣрѣка котрївѣлїе таі греа асѣпра фощїлор іоваді, ачѣеаш дн сѣл пѣ ва фаче пїчі кѣт е $\frac{1}{16}$ а предѣлѣ рѣботелор ші а тѣтѣрор сторсѣтѣрелор домпїї. Адаогѣ кѣ пѣ венїторїѣл ші пропрїетарїі вор пѣлѣтї котрївѣлїе ші ашеа днкѣлѣла дн шї вор траѣе деспѣлѣлѣрѣа тот дін пѣлѣлѣлор. Зѣчїелеле сѣлѣт о деспоїетѣрѣл сѣлѣкѣлѣ.

8) Жѣдеде де жѣрадї. Вор фолосї таі тѣлѣт ка тѣтѣрѣр, попорѣлїі снпѣлѣл, каре пѣ щїе скрїе, ші каде жѣртѣл жѣзілор, ізілор, адвокадїлор.

9) Банк націонал. Аврѣл ші зрпїлѣл днкѣлѣл пѣ ва таі фѣці дін дѣрѣл, чї ва чїркѣла днтрѣ попорѣ, каре асѣлѣл дн

партеа чеа маї mare пѣ vede галвинѣл кѣ окіі.

10) Остѣ шитеа съ жѣре пе конститѣціе. Кѣ ачест прілеж реѣиментеле поастре де гранідѣ вор фі датѣре а фаче кѣм фѣкѣрѣ сѣрѣі; вор претінде зшорѣрї, шкѣле остѣшешї, дпѣрѣѣреа сервідїѣлї кѣ тѣтъ патріа шї апѣте кѣ паѣіа сасѣ пе ла марѣіні. Гранїдарїі се вор префаче дп зп сїмѣѣре мїнѣват ал гардеї паѣіонале; фїіі лор пѣ вор маї фї котїдї дела постѣрїме де офїдерї прїо стрѣіні шї венетїчї.

11) Дпвївїдїї політїчї аї статѣлѣ вѣ вор скѣпа, саѣ маї дрепт ворвїнд, пе венїторїѣ пѣ ва маї фї перїкѣл де а пе ареста чїнева пентрѣ кѣ ѣвїм лївертатеа.

— Ромѣнії транспїванї де ачї дпколо п'аѣ а дптрева, дакѣ ачесте пѣнтѣрї сѣлѣт але патріеї дптредї, саѣ пѣмаї але знеї партїде тарї; чї еї декїарѣ шї манїфестѣ кѣ фрѣптеа сенїѣл дп азѣл Европееї, кѣ вор ѣіне пѣмаї кѣ ачеїа, карїі вор апѣра шї вор реалїса ачесте дрептѣрї сѣїнте оменешї шї політїко-чївїме; еї вор фї кѣ пeadormїтѣ орїверере ка ачелеаш сѣ devїѣн аdevѣр, се вор лѣпта дп тот тїмпѣл пентрѣ кѣшїгареа шї пѣстрареа лор. Де ачї зрмеазѣ кѣ еї вор пѣрѣсї тѣте сечеле дїспѣте їсторїче деспре векїтатеа попѣрѣлор, деспре пѣмїреа їсторїкѣ а кѣтѣрѣї пѣшѣнт пемешеск, сѣсеск орї крѣїеск, сѣкѣїеск, прїетїнеск, дѣшѣтѣнеск, каре тѣте пе венїторїѣ вор да пѣтрец пѣмаї їсторїеї, їар пѣ політїчеї, кѣ атѣт маї пѣѣїн дрептѣлѣ. Ромѣнії вор кѣпѣѣде пѣмаї о патрїѣ комѣлѣ тѣтѣрор, дп каре пѣпѣмаї векїі шї стрѣвекїі локвїторї, чї шї чем патѣралїсат дѣпѣ локѣїѣдѣ де

10 апї дп пѣттереа леѣїї се ва вѣкѣра де дрептѣрїме челор маї рѣлѣде дїплоте шї прївїлеѣїрї. Ачѣаста ромѣнії о вор фаче, орї се ва дпѣтѣмѣла зпївнеа орї пѣ. Ѓар дакѣ кѣтѣва консерватїсѣл ар дпкѣлека дїп поѣ; дакѣ паѣіоналїтѣѣїле політїче ар врѣ а се демарка дп Транспїванїа ка шї пѣлѣ акѣт, атѣлчї еї се вор ѣїне кѣ віаѣа одатѣ де пѣнтѣл 5 дїп рѣгѣмїнѣтеа дела 1791, апїтѣндѣо шї черѣндѣо прїо пегїдївїї дела дїетѣ шї дела монархїл, кѣчї пѣмаї ашеа с'ар кореспѣнде дрептѣлѣ речїпрочїтѣдїі.

12) Ыпїзнеа Транспїванїеї кѣ Ыпгарїа. Ної ла Nr. 12 ал Фоїеї маї дїсертарѣтм асѣпра ачестѣї пѣнт, каре пе рѣгѣтм а се рекапїтѣла ачї, а се чїтї шї алте тѣлте дїсертѣдїї кѣте се ївек дп жѣрпалеле ѣермане шї маїгаре. Дїп партене тѣртѣрїсїм, кѣ тѣлдї ромѣні пѣлѣ акѣт сїмѣїрѣ пѣѣїнѣ сїмпатїѣ кѣтѣрѣ зпївне, де шї еа пе прѣмїте челе 11 пѣнтѣрї; пої дпсѣ дакѣ се ва шї реалїса, пѣї дѣчет пїчї о фрїкѣ. Мѣ ведї дптрева: Че гаранѣїе поѣї тѣ да пентрѣ консервареа паѣіоналїтѣѣїї ромѣне, кареа везї віне кѣ дп зїѣа де асѣтѣзї аре атѣдї апѣрѣторї дпѣлѣкѣраѣдї, карїі де с'ар vedē лїпсїдї де ал лор їдол скѣтп, ар devenї ла чеа маї дїп зрѣтѣ фѣрїе шї депераѣїе, ка одатѣ помонїі шї їталїанїї? Ла ачестеа vom рѣспѣнде дп Nr. в. —

Стѣдїі асѣпра лїмѣеї ромѣне.

(Ырмаре.)

Пентрѣкѣ артїкѣлѣл постѣрѣ, пѣїндѣсе дп зрѣта пѣтѣлѣї, пѣпѣмаї дпклїнѣ пѣтѣле

дѣпъ дѣпрецізрѣрї, чї дѣ дѣпрецізрѣ-
рїе ачелле ретѣне зпїт дѣ фїїцѣ кѣ
пѣтеле, — есте дѣкѣркатѣ шї недеспѣр-
дївїлѣ: кѣ ачѣаста дѣ еллѣ пѣтелѣ формѣ
de addeврѣате казѣрї, ка ла грѣчї шї ла
латїнї, ачѣѣа че н'аѣ чѣллелалте лїмѣе ро-
mane. Фрме de addeврѣате деклїнѣчїзнї
се гѣсескѣ шї дѣ лїмѣеле аппѣсѣне, дѣ
lui, lei, li, loro, leur, cui, costui, costei, co-
storo шчл.; дар ачѣесте нѣ с'аѣ аллїант де
пѣте, ка съ ле деа формѣ де казѣрї. —
Токмаї пѣтрѣкѣ артїкѣлѣ пострѣ дѣ
оарѣкаре казѣрї се дѣкеїѣ кѣ пѣтеле шї
се фѣче дѣ ачѣесте казѣрї недеспѣр-
дївїлѣ, еѣ нѣ вѣзѣ каре есте кѣвѣнтѣ де се а-
построфѣазѣ? Де че съ се скрїе домп'л,
doamn'a? Еѣ апострофѣзѣ не н'амѣ, пѣ-
трѣкѣ ачѣесте сѣнт деспѣр-дївїле: кѣчї
почїѣ зїче шї нѣ амѣ; дар нѣ пѣтемѣ а-
построфа артїкѣлѣ: кѣчї нѣ почїѣ зїче
домп'л доамн'ѣа. Аста се поате зїче
нѣмаї кѣод дѣпѣ сѣвстантївѣ зрѣѣазѣ
пронѣтеле посесївѣ ка абсолѣт, орї зп
ценїтївѣ сѣпт ачеллашї репортѣ: пре-
кѣт, омѣ ал меѣ орї ом' ал меѣ, —
вѣрѣатѣ ал фѣптеї шчл.: кѣчї ла дѣ-
прецізрѣреа ачѣаста артїкѣлѣ се поате
аллїпї де амѣндоѣ, поцї адекѣ зїче о-
мѣ ал меѣ, орї омѣ ал меѣ шчл. Аппої
е де мїрѣре, кѣ апострофѣазѣ шї ачѣїа,
карїї зїкѣ кѣ артїкѣлѣ есте лѣ, шї нѣ ал,
че нѣ есте addeврѣатѣ. Шї дакѣ се апо-
строфѣазѣ спре ес: doamn'a, де че нѣ
се апострофѣазѣ шї doamn'ei? — Орї
кѣт, пої поїзвождѣ шї зпїнд артїкѣлѣ кѣ
пѣтеле, формѣт addeврѣате казѣрї, фор-
мѣт казѣрї пропрїї. Дар авѣм нѣмаї
патрѣ казѣрї: номїнатївѣл, ценїтївѣл, да-
тївѣл шї вокатївѣл. Еленї аѣ чїпчї ка-
зѣрї, латїнїи шеѣсѣ. Дѣсѣмпѣт дѣсѣ, кѣ

de шї аѣ латїнїи шеѣсѣ казѣрї, нѣ есте
нїчї зп нѣте, каре съ ле аїѣ пе кѣте
шеѣсѣ, чї чѣллѣ мѣлтѣ чїпчї. Ачелле
каре аѣ пѣтрѣ вокатївѣ термїнѣчїзне спе-
чїалѣ, н'аѣ пѣтрѣ аблатївѣ, шї дїп коп-
тра. Еленї н'аѣ авѣт казѣл аблатївѣ: еллѣ
есте казѣ пропрїї ал латїнїлор, дѣпѣ кѣт
дѣ пѣтеште шї Varrone*).

*) M. T. Varro LIX. de ling. lat. Есте грѣѣ
а determїна пѣтрѣ че Varro пѣтеште пе
ачѣст казѣ пропрїї ал латїнїлор: нѣмаї пѣ-
трѣкѣ нѣ'л аѣ шї грѣчїї? орї пѣтрѣкѣ ачѣст
казѣ есте рѣтѣшїнда формѣї пѣтелор дѣ аб-
стракѣ, адекѣ аффарѣ де казѣ? Прѣвалїта-
теа, дѣпѣ кѣт вом vedé маї жосѣ, есте пѣ-
трѣ ачѣаста дїп зрѣтѣ: кѣчї дѣтре алтеле,
пѣтеле латїне се гѣсескѣ дѣ лїмѣеле romane
moderne, маї мѣлтѣ дѣ аблатївѣл латїнѣ.
Маї вѣртос лїмѣа італїанѣ are дїп авлатї-
вѣл латїнѣ пе тоате ачелле че ла латїнї
сѣпт дѣ а II. деклїнѣчїзне шї пе чѣлле маї
мѣлт дїп а III. деклїнѣчїзне латїнѣ. Дѣ
партеа ачѣаста трагѣ маї мѣлт маї пѣдїнѣ
тоате лїмѣеле romane. Дар де тот ставїлѣ
нѣ есте дѣ пѣнтѣл ачѣаста нїчї зпа. Нѣ воїѣ
зїче нїмїкѣ де Contá vertú шї чѣллелалте
кѣвїнте італїене, чї де чѣлле че дѣ лїмѣа
кѣрдїлор се термїнѣ дѣ о, пе каре попѣлѣ
італїанѣ нѣ ле пропѣнчїѣ кѣ о чї кѣ ѣ скѣрт
ка пої; шї дѣпѣ кѣт вом vedé маї жосѣ,
аста а фост форма оріцїналѣ а ачѣстор пѣте,
шї о дїп аблатївѣл латїнѣ се vede а нѣ фї
орїцїналѣ. Кѣт пѣтрѣ пої, сѣптем фѣарте
нѣставїлї дѣ чѣлле де а треїа деклїнѣчїзне
латїнѣ шї мї се паре кѣ нѣ е кѣвѣнтѣ де а
preţinde, ка ачелле че се прїїмескѣ акѣт
съ се скрїѣ дѣ аблатївѣл латїнѣ, маї вѣр-
тосѣ адїектївеле. Есте фѣарте марѣ нѣтѣрѣ
ачеллора че нѣ се фѣкѣ дїп аблатївѣл
латїнѣ, шї дѣкѣ дїптре кѣвїнтеле де тоате
зїллеле; омѣ, нѣте, леѣ, вої, аерѣ, пїперѣ,
сѣпѣвѣ, вїерѣ, осѣ, тїмѣѣ, пѣптѣ, канѣ, пе-
пѣтѣ, одорѣ, зѣерѣ, фѣлѣерѣ, порѣшѣвѣ, вѣл-

Фіиндкъ не есте vorba de казърі, еѣ нъ почи трече къ ведереа страѣтва idee че с'а дпрѣдѣчатѣ дн Европа деспре елле ші деспре пѣтерѣл лор. Маі дн тоате граматичеле лимбелор европене се ворвеште de 6 казърі, ка кънд тоате лимбеле ар авѣ шеасъ казърі ка латиніи. Фіинкъ Европа тоатъ а крескѣт дн лимба латинѣ, попѣллі кънд аѣ днчепѣт а скріе дн лимбеле націѣнале ші а ле кълтіва, аѣ лѣат дѣпъ граматика латинѣ шеасъ казърі, фъръ а маі черчета че есте казъл ші дакъ тоате лимбеле аѣ шеасъ казърі? — Казърі сѣнт днпрецізъріле, релациѣніле дн каре стаѣ лѣкрѣріле знеле кътръ алтеле. Дн знеле лимбе пѣтеле аѣ термінѣчївнї пропрїи, прїо каре се арратъ релациѣнеа лѣкрѣрілор кътръ алтеле. Ачесте сѣнт казърі а дѣвѣрате, казърі пропрїи. Прїо зрѣаре сѣнт пѣмаі атѣтеа казърі, къте термінѣчївнї спечїале аѣ пѣтеле. Дн алте лимбе, пѣтеле п'аѣ нїчї о термінѣчївне спечїалъ, de кът зѣа пѣтрѣ пѣтерѣл сіогѣралѣ шї алта пѣтрѣ пѣтерѣл пѣлралѣ, шї пѣтрѣка съ аррате релациѣнеа лѣкрѣлѣ се ажѣтъ къ препѣ-

селе, еар пѣтеле рѣтѣне нескїмѣатѣ. Ачесте нъ сѣнт казърі а дѣвѣрате, нъ сѣнт казъріле пѣтелор: пѣтрѣкъ елле нъ патѣ нїмїкѣ; чї сѣнт пѣмаі казъріле лѣкрѣрілор, — казърі идеале. Ккънд, спре есемплѣ, лимбеле романе препѣлѣ кѣппоскѣтеле пѣртїчелле de ворѣ пѣтелор лор, лѣкрѣл есте аррѣтат дн кътаре днпрецізраре шї отѣл дн къдетѣл сѣѣ о днцелледе шї се тѣлѣдѣшеште; дар пѣтеле лѣкрѣлѣ нъ есте деклїнатѣ, — п'аре казърі граматїкале, орї пропрїи. Дакъ къ тоате ачесте ва чїнева съ ле пѣтеаскъ казърі, атѣлчї есте о авѣзрїдїтате а ворѣ de шеасъ казърі; къчї атѣлчї сѣнт атѣте казърі, къте препѣсе аре о лимѣ. Тоате препѣселе арратъ днпрецізрїле лѣкрѣрілор, саѣ къ алдї термінї: отѣл дншї поате гѣндї лѣкрѣріле пѣмаі сѣнт атѣте репортѣрі, къте препѣсе орї препѣсѣчївнї аре лимѣ дн каре гѣндеште. Че аре о препѣсѣчївне маі тѣлѣтѣ декѣт алта, ка съ се зїкъ къ еа фаче казъл шї челлелалте нъ? Дакъ спре есемплѣ del, al, dal ла італїанѣ факѣ казърі, de че съ нъ факѣ шї col, nel, sul, slottol шчл.? Нѣтеле а рѣмасѣ дѣпъ тѣте ачесте нескїмѣатѣ; еар репортѣріле лѣкрѣрілор аррѣтате прїо препѣсе сѣнт тоате алтеле; прїо зрѣаре дакъ ачелле треї препѣсѣчївнї de маі сѣс факѣ казърі, — казърі идеале, казърі непропрїи, — атѣлчї сѣнт казърі шї а ле челлорлалте, — сѣнт атѣтеа казърі къте препѣсѣчївнї аре лимѣ. Ар фї тїмпѣл, de а кърѣдї одатъ граматичеле de ачесте авѣзрїдїтѣдї. — Грекъл а пѣгѣт ворѣ пѣмаі de 5 казърі, латїнѣл пѣмаі de 6: пѣтрѣкъ ла еї шї препѣселе гѣверѣаѣ тоате пѣтеле ла вреѣл дн казъріле пропрїи: препѣсѣчївнїле

тѣрѣ, порѣ орї пѣорѣ, васѣ, дракъ, dїmonѣ орї demonѣ, вѣтѣакѣ, тарторѣ, варѣ, сѣнѣе, къкъ, сплїнѣ, тѣсѣ, сорѣ, фрїгѣ, шї челлелалте тѣлте, — асѣменеа адїептїве: Лїнѣ, трїстѣ, акрѣ, пѣдѣстрѣ, шчл. Знеле се зїкъ дн доаѣ модѣрї: ѣнѣрѣ шї ѣнѣре, нїме нї лїмене (нї нїменї), арѣорѣ нї арѣоре, пѣпѣтѣнѣ шї пѣпѣтене, гїндѣ нї гїнде, мїнчїзнѣ шї мїнчїзне, шчл. — Нѣ вѣзѣ дар, de че съ прѣтїндем ка челле че есѣ дн ал шї вїл съ се пѣвї дн аблатївѣл латїнѣ. Афѣлѣ кътеѣа дн ar орї агїус латїнѣ, ла пої дн аблатївѣ: вѣрѣ прїмаре, калле прїмаре, — къларе шчл.

грече ла ценітивѣ, дативѣ ші аккѣсативѣ, — челле латіне ші ла аблативѣ. Ассемнеа ші поі пѣтемѣ ворѣі пѣмаі де патрѣ казѣрі: кѣчі де ші ачесте патрѣ казѣрі, ка ші челле 5 грече, ші ка ші челле 6 латіне, сѣнт кѣ мѣлт маі пѣдіне декѣт сѣ еспрїме тоате дѣмпредїзѣрїле лѣкрѣрїлор, дѣр ші превѣсечїзїле поастре гѣвернеазѣ пѣмеле ла зїеле дїн ачесте патрѣ казѣрі, ші аппѣте зїеле ла номїнативѣ, превѣт дѣн, де, ла, дела, кѣ, прїн, пентрѣ, спре, деспре шчл.; алтеле ла ценітивѣ, превѣт: ассѣпра, деассѣпра, дѣконтра, дѣапоіа, — дѣдѣрѣптѣл шчл. — Се vede ші се дѣцеллеце де сіне, кѣ превѣсчїзїле поастре, каре гѣвернеазѣ пѣмеле ла ценітивѣ, іеаѣ патѣра сѣвстантївелор. Дѣсемнезѣ еарѣ, кѣ превѣсчїзїле поастре, каре гѣвернѣ пѣмеле дѣ номїнативѣ, ле гѣвернѣ ші дѣ ачеа старе, кареа пѣ се поате пѣмі казѣ, превѣт омѣ, воѣ шчл.: кѣчі пѣмеле, пѣмаі дѣпѣче се смѣлѣ дїн австрасѣ, дїн стареа пентѣрципїтѣ ші се детермінѣ прїн артїкѣл, пѣмаі атѣнчї се деклїнѣ саѣ іеаѣ зї казѣ. Омѣ, воѣ шчл. пѣ сѣнт дѣ пічі зїѣ казѣ; еар омѣл, воѣл, сѣнт дѣ номїнативѣ. — Де аїчі зрѣеазѣ, кѣ ачеа лїмѣв ар авѣ деклїнѣчїзї деплїнїте, каре ар авѣ термінѣчїзї спеціале, пентрѣ тоате казѣрїле, че се аратѣ прїн превѣсе. Деспре лїмѣва маїарѣ, кареа пѣре превѣсе чї пѣмаі поїпѣсе ші дѣ кареа поїпѣселе се потѣ дѣкѣрка тоате кѣ пѣмеле, сѣр пѣтѣ зїче, кѣ аре деклїнѣчїзїне деплїнїтѣ, аре атѣтеа термінѣчїзї пентрѣ пѣмеле салѣ, кѣте превѣсе сѣнт дѣ челлелалте лїмѣве европене саѣ кѣте поїпѣсе аре еа. Спре есемплѣ: ember, emberé, embernek, ember, emberre, emberrel, embertól, ember-

ról, (or) emberről, emberért, emberáltal, emberelőtt, emberután, emberalatt, emberalól шчл. — Дѣн фїндѣ термінѣчїзїнїле пѣтелор ші ачелле пѣрді де ворѣв, че ле пѣмім превѣсе орї поїпѣсе, сѣнт сѣрорї, се трагѣ тот дїнтрѣвн ісворѣ, дїн ачелле сѣпете целерале, каре дѣпѣ семеле мїмїче аѣ стѣтѣтѣ прїма лїмѣв а омѣлї, ші дїнтре каре артїкѣл, дѣ фїндѣ тот зїл кѣ пропѣмеле персоналѣ де а 3-а персоапѣ, есте челлѣ маі векиѣ, превѣт vom vedé маі жосѣ. —

(Ва зрѣма.)

Че сѣаѣ дѣтѣмплат дѣ Віена?

(Дѣнкеїере.)

Дѣпѣ ачеа дѣпѣратѣл dede лївертатеа тїпарївлї. Шїді вої дѣсѣ предѣвїдії меї чеї ачеаста? Ачеаста есте лївертатеа тѣтѣрор лївертѣдїлор, ші се кѣпрїнде дѣтрѣаеа: кѣ омѣл пѣте да ла тїпарїѣ че вреа, ші деспре че пѣте да сеамѣ дѣаїптеа лї Dēmpezeѣ ші дѣаїптеа кѣпоїдїндеї сале. Пѣпѣ акѣм пѣ ера ашеа, чї де вреа чїнева сѣ тїпѣреаскѣ врео карте саѣ алчечеа, маі дѣтѣїз тревѣеа сѣ о деа ла пѣде домї, карїї саѣ о опреаѣ де тот, саѣ щерѣеаѣ тот че пѣ ле пѣлѣеа; де сѣр фї зїс зївї домн таре: ачеаста саѣ ачеаа пѣаї фѣкѣт дрепт; щерѣеаѣ; де сѣр фї зїс: кѣтаре саѣ кѣтаре окѣрѣмїторїв, дѣповѣреазѣ преа таре пре сѣрачїї цѣрени — щерѣеаѣ; — де ар фї врѣт чїнева а да стѣпѣнїреї сѣ прїчеапѣ, кѣ зїа саѣ алта пѣї зїне ічі саѣ коло, щерѣеаѣ, прескѣрт зї асемїнеа домн тревѣеа сѣ щерарѣ тот ачеаа, че ера маі адевѣрат, кѣ де пѣ лѣр

ѳи щерс пре ел алдіи. Акѣм аѣ трекѣт ачестѣа тѳте, акѣм тот се пѳте тѳпѣри, лѣсѣндѣсъ съ жѣдече апоі ачеіа, каріи вор чети де есте дѣделѣпѣдѣе зѣс саѣ пѣ, іар ачела, каре с'ар словози а скрѣе чеѣа зрѣт шѣ деѣѣм'ѣторѣх, се ва апѣка де скѣрт, дрептатеа дѣсъ шѣ адеѣзрѣл ле пѳте спѣне тот омѣл, шѣ грешелеле, де каре пѣи пѣчѣи зѣ ом скѣтѣт, се пот спѣне дѣ фаѣцѣ орѣ кѣи, поарте ачела шѣ о крѣѣѣлѣдѣ пре пѣтѣшѣ, тот омѣл шѣ пѳте тѣртѣрѣісі дѣрѣреа, пѣтѣрѣ ка съ четѣаскѣ чеі че се прѣчен шѣ с'л ѣндече, апоі пѣи ачѣста зѣ лѣкрѣ тѣреѣ?

Маі пре зрѣм аѣ пѣс дѣпѣратѣл корѳъ ла тоате, саѣ маі ѣне зѣкѣнд, леаѣ пѣс ѳѣндѣмент, темеліе, адекѣ аѣ дат констѣтѣѣіе. Кѣѣѣпѣл ачѣста констѣтѣѣіе пѣ дѣсѣмѣѣзъ алта, дѣкѣт о леѣе ѳѣндѣментѣл, о дѣтокѣре а леѣілор пѣтѣрѣ дарѣ, о асѣменеа дѣтокѣре дѣсъ пѣ о фаѣе пѣмаі зѣл сѣпѣр, дѣпѣ плакѣл лѣи, пѣ, чѣ ла ашезѣреа зѣі асѣменеа дѣтокѣрѣи тѣреѣ съ ѳа парте оаменѣ дѣп тоатѣ плѣса, шѣ ашеа маі тѣлѣі шѣ дѣпѣрѣ воі, — ѣезѣ ѣне чеі маі прокопѣсідѣ. — Тот інсѣл тѣреѣ съ спѣлѣ адеѣзрѣт, че ар кѣѣѣта маі зѣл шѣ маі де фолос пѣтѣрѣ оаменѣ де плѣса са, тоате арѣтѣрѣле ачѣстѣа се вор лѣа апоі ла десѣѣтере, шѣ дѣпѣ ачелеа се вор статорѣічѣ леѣі дѣрѣі. Аічѣ се вор хотѣрѣ спре есѣмѣл ѣепѣтѣрѣле шѣ кѣлѣтѣелеле дѣрѣі, шѣ де кѣтѣѣа ар фаѣе чеѣа мѣнѣстрѣіи че п'ар тѣреѣзі съ фаѣкѣ, се вор пѣтѣа траѣе ла дѣре де сѣатѣ. Спѣнеѣімі акѣта пѣі ачѣста о фаѣере де ѣне кѣт

съ іѣѣлѣм кѣтѣрѣ черѣі шѣ съ кѣпѣтѣм де ѣѣѣрѣе? Шѣ ачѣстѣа аѣ ѳост поѳтеле попорѣлѣі, пѣтѣрѣ каре аѣ стрѣгат, шѣ каре акѣм пѳте леаѣ дѣпѣлініт дѣпѣратѣл. Съ тѣреѣаскѣ дѣпѣратѣл, дѣделѣѣог съ тѣреѣаскѣ, шѣ totdeasna дѣ пѣче съ тѣреѣаскѣ!

Кѣт аѣ сѣмѣіт ачеіа, каріи стаѣ дѣтѣрѣ дѣлѣдѣіме рѣдѣкадѣ, кѣ ле мѣрѳсъ, шѣ кѣтѣкѣ шѣ попорѣл пострѣ арѣ воіе пре каре се дѣѣѣметѣ а о мѣнѣѣста, каре еі п'ар ѳѣ крѣзѣт пѣчѣ одаѣтѣ, ш'аѣ лѣат кѣтраѣѣѣеле, шѣ с'аѣ кам дѣс маі дѣпарте. Ноі леат поѳтѣт кѣле ѣѣлѣ, шѣ пѣчѣи пѣ іам маі дѣгѣрат, че ш'аѣ лѣат мѣрѣнде.

Ачѣста патрѣіодѣлор с'аѣ дѣтѣмѣплат дѣ ѣіена, ачѣста аѣ шѣ тѣреѣзіт съ се дѣтѣмѣпле, пѣтѣрѣ кѣ алтѣнѣтрѣлеа п'ар ѳѣ тѣре лѣкрѣ, рѣскоала аѣ ѳост пѣ'ѣѣѣіѣрѣратѣ. Шѣнд дѣсъ кѣ акѣм тѳте поѳтеле с'аѣ дѣпѣлініт, тѣреѣе съ ѳіе ѳарѣ лініѣе. Воі дѣрѣенѣлор пѣ маі аѣѣіі нѣмѣка де а фаѣе, пѣтѣрѣ кѣ поі ам ѳѣѣѣт дѣ ѣіена тѳте пѣтѣрѣ воі; пѣ ѣѣ лѣсадѣ съ ѣѣ десѣтѣпѣте ѳменѣі чеі рѣі, аѣѣѣндѣѣѣ амѣнте, кѣ поі ѳѳрте ѣне шѣім чеі пѣлѣгарѣл, поі шѣім ѳоарте ѣне, кѣ пѣпѣа чеа ѣѣлѣ дѣп сѣѣѣорѣле лѣі о тѣпѣкѣм кѣ тодѣі шѣ кѣ ла ашезѣреа констѣтѣѣіеі чеі нѳъ шѣ маі ѣѣне; дѣпѣ кѣѣііпѣѣѣ ѣа ѳѣ прѣіѣт шѣ дѣпѣлѣ.

Ашеа дарѣ лініѣе! Кѣ Dzeѣ, кѣ преѣѣѣѣл пострѣ дѣпѣрат шѣ кѣ ѳменѣі чеі харѣічѣі каріи акѣм аѣ дат тѣла, вор ѳѣ тѳте маі ѣѣне.